

Η χαρά και η λύπη του Οσίου Πορφύριου - Του Πρωτοπρεσβύτερου Γεωργίου Δορμπαράκη

/ [Γνώμες](#)

«Πολύ τις χαιρόταν ο Γέροντας Πορφύριος τις ιερές ακολουθίες. Αλλά τα τελευταία χρόνια στερήθηκε αυτή τη χαρά. Καθηλωμένος από τις αρρώστειες στο κρεβάτι, δεν μπορούσε πλέον να βαδίσει για να πάει στον ναό και αναγκαζόταν να συμμετέχει στην Θεία Λειτουργία, ακούοντάς την από ένα μικρό ραδιοφωνάκι. Μου έλεγε μια μέρα, με παράπονο: “Πολύ λυπάμαι, πού δεν μπορώ να πάω στην εκκλησία. Να, μ’ αυτό το ραδιόφωνο παρηγοριέμαι, απ’ αυτό ακούω τη Θεία Λειτουργία. Ρώτησα ένα δεσπότη, αν αυτό που κάνω είναι αμαρτία και μου είπε ότι, αφού είμαι άρρωστος, δεν είναι αμαρτία”» (Κων. Γιαννιτσιώτη, Κοντά στον Γέροντα Πορφύριο, Ένα πνευματικοπαίδι του θυμάται, έκδ. Ι. Γ. Ησυχ. Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος, Αθήναι, 1995).

- Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Δορμπαράκης

Ο μακαριστός συγγραφέας Κωνσταντίνος Γιαννιτσιώτης γράφει με ψευδώνυμο. Δεν ήθελε να αποκαλύψει ευρύτερα την ταυτότητά του, γι' αυτό και ό,τι κατέγραψε από την προσωπική σχέση που είχε με τον όσιο Πορφύριο το κατέθεσε στον υπεύθυνο του Ι. Ησυχαστηρίου μακαριστό κι αυτόν τώρα Γ. Αρβανίτη, ο οποίος εκτιμώντας την αλήθεια των προσωπικών αυτών μαρτυριών ενέταξε το βιβλίο στις εκδόσεις του μοναστηριού του Οσίου – υπάρχουν και άλλα πολλά που αναφέρονται στον Όσιο, στα οποία όμως υπάρχουν και ανακρίβειες και διάφορες υπερβολές.

(Όπως υπάρχουν κι άλλα, ας πούμε εν παρενθέσει, που αποδίδουν τη σκέψη και τα λόγια του όχι από σημειώσεις από μνήμης, αλλά από καταγραφή από μαγνητόφωνο. Εκεί διασώζεται ατόφιος ο λόγος του, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με το γνωστότερο ίσως βιβλίο που έχει κυκλοφορηθεί για τον άγιο από την Ι. Μονή της Παναγίας της Χρυσοπηγής στα Χανιά της Κρήτης – κι αυτό γιατί δύο υπέργηρες τώρα αδελφές της Μονής ήσαν, ως κοσμικές τότε, ακόλουθες του οσίου επί δεκαετίες και κατέγραφαν σε μαγνητόφωνο ό,τι συχνά έλεγε εκείνος εν γνώσει του ασφαλώς – με πολλαπλές ανατυπώσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό διά μεταφράσεων, με τίτλο: «Βίος και Λόγοι Γέροντος (Οσίου) Πορφυρίου». Πρόκειται, ας επιτραπεί να πούμε, για βιβλίο που όταν η Ι. Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου συνεκλήθη για να διακηρύξει την αγιότητα επισήμως του Μεγάλου Γέροντος, ήταν τοποθετημένο στο κέντρο της ιεράς συνάξεως, σαν να βρισκόταν εκεί ο ίδιος ο άγιος με τη λειψανοθήκη του, και που επίσης εσχάτως ο γνωστότατος σε όλους μεγάλος κι αυτός Γέροντας του Αγίου Όρους π. Βασίλειος Γοντικάκης το χαρακτήρισε όχι απλώς βιβλίο αλλά «μυροδοχείο»!)

Αξίζει βεβαίως, επανερχόμενοι στο αρχικό κείμενό μας, να σημειωθεί ότι ο μακαριστός συγγραφέας Κων. Γιαννιτσιώτης, δικαστικός στο επάγγελμα, είχε αποφασίσει να αφιερωθεί στον Κύριο ως μοναχός, αλλά δυστυχώς οι ασθένειες που τον κατέτρυχαν τον πρόλαβαν. Έφυγε από τη ζωή. Μας άφησε όμως τα κείμενά του, τα οποία για πλήθος φιλαγίων χριστιανών αποτέλεσαν και αποτελούν κι αυτά σπουδαίο πνευματικό εντρύφημα.

Τι επισημαίνει ο μεγάλος όσιος στον φίλο και πνευματικό του τέκνο Κωνσταντίνο; Τη μεγάλη αγάπη που έτρεφε προς τις ακολουθίες της Εκκλησίας. Αυτές αποτελούσαν τη χαρά και την παρηγοριά του, αυτές συνιστούσαν το μέσο για να βιώνει ο άγιος πανίερές εμπειρίες. Οι περισσότεροι έχουμε ακούσει ή διαβάσει το πώς ζούσε ο μεγάλος Γέροντας ιδίως τις ακολουθίες της Μ. Εβδομάδος. Μεταφερόταν εν Πνεύματι, με τα χαρίσματα που τον είχε προικίσει ο Θεός, στα

διαδραματιζόμενα και λεγόμενα και υμνολογούμενα – ήταν κι αυτός παρών σε ό,τι ζούσε ως ατμόσφαιρα η Εκκλησία. Όπως τότε, καθώς απεκάλυψε κάποια στιγμή, που διαβάζοντας ένα Ευαγγέλιο της Μ. Πέμπτης «έβλεπε» τα γεγονότα του Πάθους και από την ένταση δεν άντεξε. Σταμάτησε, μπήκε μέσα στο ιερό για λίγο, για να επανέλθει έπειτα συντετριμμένος προκειμένου να ολοκληρωθεί η ανάγνωση και η λοιπή ακολουθία.

Πού οφείλετο η αγάπη αυτή του αγίου για τις εκκλησιαστικές προσευχές; Μα στη βαθιά πεποίθησή του ότι μέσα σ' αυτές μιλάει ο ίδιος ο Τριαδικός Θεός, αυτές αποτελούν το όχημα της θείας ενεργείας Του που βρίσκει κατάλυμα στην καθαρή καρδιά του μετέχοντος. Διότι αυτό συνιστά την προϋπόθεση για να ζει κανείς εν αισθήσει ψυχής την προσφερόμενη χάρη του Θεού: η καθαρότητα της καρδιάς. «Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά ότι αυτοί τον Θεόν όψονται». Ο άγιος Πορφύριος είχε καθαρή καρδιά, γι' αυτό και επαναπαυόταν σ' αυτόν η χάρη του Θεού, γι' αυτό και μπορούσε να βλέπει ότι τα λόγια της κάθε ακολουθίας της Εκκλησίας, ιδίως του κέντρου αυτής, της Θείας Λειτουργίας, ήταν η δωρεά του Θεού στον πιστό άνθρωπο, το χάρισμά Του για να ζει αυτός τη δική Του παρουσία άμεσα και ζωντανά στην ψυχοσωματική του υπόσταση. Δεν το ομολογούμε διαρκώς σε κάθε θεία λειτουργία; «Ο τας κοινάς ταύτας και συμφώνους ημίν χαρισάμενος προσευχάς...» λέει ο ιερέας εξ ονόματος όλων των πιστών, δηλαδή οι προσευχές της Εκκλησίας είναι για όλους βεβαίως τους πιστούς, είναι σύμφωνες προς αυτό που είμαστε ως άνθρωποι, όμως δεν αποτελούν καρπό του νου έστω ενός αγιασμένου ανθρώπου, αλλά έμπνευση Θεού, λόγια που Εκείνος θέλησε να λέμε για να είμαστε συντονισμένοι μαζί Του. «Ο Κύριος κρύβεται μέσα στα λόγια Του και τις εντολές Του» είναι μία αξιωματική αρχή στην Πατερική Παράδοση, η οποία εδράζεται ασφαλώς στο ίδιο το Ευαγγέλιο (βλ. ιδίως ευαγγέλιο του αγίου Ιωάννου).

Οπότε, ο άγιος Πορφύριος είτε ως λειτουργός ο ίδιος είτε ως μέτοχος της ευχαριστιακής και όχι μόνο συνάξεως ζούσε την παρουσία του Κυρίου, Τον «έβλεπε» αδιάκοπα παρόντα σε κάθε ιερουργία, λοιπόν χαιρόταν με τρόπο απερίγραπτο Εκείνον που αποτελούσε «το άκρως εφετόν» της ψυχής του, κυριολεκτικά τον έρωτά του, όπως κατανοούν όλοι οι άγιοι τα κύματα των θείων ερώτων τους. Πώς λοιπόν να μη θλίβεται βαθύτατα όταν οι ασθένειές του, πάρα πολλές και μεγάλες, τον καθήλωναν στο κρεβάτι, χωρίς να του επιτρέπουν την εν σώματι μετοχή του στον ναό; Όπως το ομολογούσε: «Πολύ λυπάμαι, που δεν μπορώ να πάω στην εκκλησία». Κι είναι το βίωμα αυτό του μεγάλου οσίου, βίωμα όλων των γνησίων πιστών διαχρονικά στην Εκκλησία μας, που κρίνει όλους εμάς τους θεωρούμενους χριστιανούς, οι οποίοι συχνά πυκνά εφευρίσκουμε άπειρους τρόπους για την ελλειμματική ή και μηδενική συμμετοχή μας στα τελούμενα στον Ναό, ακόμη και την Κυριακή και τις μεγάλες εορτές. Πόσο επαναλαμβάνουμε από

την παραβολή του μεγάλου Δείπνου τους κεκλημένους σ' αυτό με το «έχε με παρητημένον», διότι «αγρόν και ζεύγη βοών ηγόρασα ή και γυναίκα έγημα»! Και αντιστοίχως βεβαίως κατανοούμε, μπροστά στον μέγιστο Πορφύριο, τη λειψή αγάπη μας προς τον Κύριο, αφού εκεί που ο ίδιος προσφέρεται με τα λόγια Του, κυρίως όμως με το σώμα και το αίμα Του, εμείς δεν είμαστε παρόντες, ακολουθώντας την κλί(ή)ση της καρδιάς μας: «τι φάγωμεν ή τι πίνωμεν» ή πώς γενικώς θα περνάμε τη ζωή μας βολεμένοι και... αραχτοί!

Και ποια η παρηγοριά του αγίου στην κατάσταση της ασθενείας του; Το «μικρό ραδιοφωνάκι» του, στο οποίο είχε κάνει μάλιστα ειδική «πατέντα» για να πιάνει με ευκρίνεια το σήμα του σταθμού («Πειραϊκή Εκκλησία»). «Να, μ' αυτό το ραδιόφωνο παρηγοριέμαι». Είμαστε βέβαιοι ότι ο χαρισματούχος άγιος εν πνεύματι ήταν παρών στις ακολουθίες, όμως η ομολογία του είναι άκρως συγκινητική και παραδειγματική – καταφυγή του το ραδιόφωνο. Είχε δε και την έγνοια, ποιος ξέρει γιατί;, μήπως η ακρόαση χωρίς τη σωματική συμμετοχή δεν είναι ενδεδουλευμένη. «Ρώτησα ένα δεσπότη» γι' αυτό, είπε, και του έδωσε την άδεια. Κι έχουμε την εντύπωση ότι αυτό που είπε ο άγιος δεν ήταν τυχαίο. Διότι αρκετοί θεολόγοι και θεολογούντες τονίζουν με ισχυρά επιχειρήματα ότι η Θεία Λειτουργία ως εκ της φύσεώς της απαιτεί την προσωπική παρουσία του πιστού, την ψυχική αλλά και τη σωματική. Πώς άλλωστε θα μετάσχει του σώματος και του αίματος ο πιστός; Εξ αποστάσεως; Αδύνατον!

Αλλά παραθεωρώντας το γεγονός ότι η ψυχική συμμετοχή είναι το διαρκώς ζητούμενο, διότι πλείστοι χριστιανοί βρίσκονται οπουδήποτε αλλού την ώρα των τελουμένων, έστω και με φυσική παρουσία, εκτός αυτών που πρόκεινται ενώπιόν τους, κυριολεκτικά «εκτός τόπου και χρόνου!», όμως ο άγιος επέλεγε την ακρόαση, την εξ αποστάσεως συμμετοχή, διότι ακριβώς ήταν άρρωστος. Ήθελε αλλά αδυνατούσε, δεν μπορούσε δηλαδή να κάνει ούτε αυτό που έκανε ο άλλος μεγάλος λειτουργικός όσιος Ιάκωβος ο εν Ευβοία, ο οποίος έστω και ασθενής έσερνε τα βήματά του για τον Ναό της Μονής του. Κι αυτή η καταφυγή και παρηγοριά του μεγάλου Πορφυρίου, το «ραδιόφωνο», δίνει και μία απάντηση για την ύπαρξη του εκκλησιαστικού ραδιοφώνου και την ακρόαση με τα ερτζιανά κύματα των ακολουθιών της Εκκλησίας. Ναι, το κανονικό είναι η ολόψυχη και ολοσώματη συμμετοχή στον Ναό· όμως όταν υπάρχει αδυναμία σωματική, αλλά και ψυχική θα έλεγε κανείς, τότε τα ερτζιανά είναι μία λύση, μάλλον είναι η μόνη λύση που ευλογείται από τον Κύριο. Η οικονομία δηλαδή της Εκκλησίας που υπερνικά την... ακρίβεια!

Και θυμόμαστε εν προκειμένω και κάτι παρεμφερές: το πότε πρέπει να εκφωνείται το κήρυγμα στη Θεία Λειτουργία! Βεβαίως το κανονικό είναι μετά το ευαγγελικό

ανάγνωσμα, αυτό απαιτεί η παράδοση, όμως και πάλι η οικονομία παραπέμπει συχνά στην ώρα του «κοινωνικού» ή πριν από την απόλυση. Με σκοπό να το ακούσουν περισσότεροι χριστιανοί, οι οποίοι συνήθως, «δι' ευλόγους αιτίας» ας κάνουμε τον καλό λογισμό, έρχονται πολύ αργότερα από το αποστολικό και ευαγγελικό ανάγνωσμα, ίσως και λίγο πριν τη θεία Κοινωνία. Κι ενώ η μη κανονική αυτή μετάθεση έχει καθιερωθεί ουσιαστικά με την άδεια των επισκόπων της κάθε περιοχής, έχουμε και το ανάλογο παράδειγμα και πάλι από τον όσιο Πορφύριο. Βρέθηκε κάποια στιγμή στον άγιο Γεράσιμο της Πολυκλινικής Αθηνών, ημέρα Κυριακή, τότε που λειτουργούσε ο όσιος, ένας θεολόγος που εισήλθε και μέσα στο Ιερό. Τον παρεκάλεσε ο Γέροντας ως θεολόγο να κηρύξει τον λόγο του Θεού στο «κοινωνικό». «Γέροντα, δεν είναι η σωστή θέση αυτή» αντέτεινε εκείνος δικαίως. «Το κανονικό είναι μετά το Ευαγγέλιο!» Και η απάντηση του διακριτικού και φιλόανθρωπου αγίου τον προσγείωσε στην οικονομία της Εκκλησίας και μάλλον και του Θεού μας: «Το ξέρω, ευλογημένε! Αλλά δεν είναι καλό αντί να ακούσουν τον λόγο του Θεού και να παρακινηθούν σε μετάνοια οι λίγοι που βρίσκονται εκείνη την ώρα, να το ακούσουν πολλοί περισσότεροι λίγο αργότερα;»

Πηγή: pgdorbas.blogspot.com – pemptousia.gr